

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebus Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

4 De applicatione sensuum ad sensibilia communia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

De Applicatione sensuum ad sensibilia communia.

C A P. III.

ARISTOTELES li. 3. de Anima, quinque sensibilia communia numerat, Figuram, quantitatem, numerum, motum & quietem. Quæ dicuntur communia, non quod omnia à singulis sensibus percipiantur, sed quod singula minimum à duobus sensibus licet plura ab aliis, nam alia à tribus, alia à quatuor, vnum etiam ab omnibus quinque sentitur. Primum autem dicam de vnoquoque, quid sit. Secundo à quibus sensibus agnoscat. Tertio adiungam exemplum, quod in Meditatione imiteris Quarto, qui fructus inde excerpti possit.

Initium autem faciendo à FIGURA, quæ non est aliud, quam modus quantitatis in se spectatæ, vt figura trianguli, quadrati, vel quæ ex lineamentis vel terminis cuiusque rei resultat, varias eius diuisiones subiiciemus.

I. Est, Figuræ aliæ sunt superficiales, aliæ corporeæ. Superficiales sunt quæ tantum constant latitudine & longitudine, vt superficies huius chartæ. Corporeæ sunt,

P

quæ

quæ etiam constant densitate, vt est codex, cum est clausus.

II. Est. Figura superficialis in tot species diuiditur, quot habere potest latera. Prima est Triangulus, quia habet tria latera. Secunda est, Quadratum, quia habet quatuor, & sic progrediendo in infinitum. Inter has numeratur & Circulus, quia vna linea in gyrum acta constat.

III. Est. Superficiales, aut sunt planæ, vt in hac charta, aut non sunt, exque duplices sunt. Vel concauæ, vt est superficies interior calicis, vel ollæ. Vel conuexæ, vt est exterior superficies eorundem.

IV. Est Figurarum corporearum, quæ etiam, vt i superficialis, variantur secundum multitudinem laterum. Nam circulo respondet globus, vel pila. Quadrato cubus, vt est tessera. Triangulo pyramis.

VENIO ad secundum, nempe ostendam, à quot sensibus percipiatur FIGURA. Dico autem à duobus percipi, nempe ab oculo, vt patet, vt Factu, hoc enim discernimus monetam esse rotundam, & librum esse quadratū. Spero te daturum mihi veniam, quod tot Figure diuisiones attulerim, quando cognosces sensuum spiritualium copiam & varietatē, quos RICHARD.

MEDITANDI PARS II. 227

DVS Victorin^o eruit ex quadrata figura arca
testamenti. QVOD tertiu^m Imagineris vide-
re te coronam spineā boni IESV, & aduerter
esse rotundam. Cogites etiam te eam ma- *In lib. 2°*
nibus vndique attingere, & colliges Chri- *Contem-*
stum voluisse eam esse, tali figura, vt vn- *plat.*
dique caput configeret, quod fieri non po-
tuisset, si triangularis, quadratę, vel alterius
figure fuisset. Vnde poteris & tu accendi de-
siderio toto capite cū Christo dolendi, sicut
euenit S. CATHARINÆ Senensi, & aliis san-
ctis.

MAGNITUDO est ea quantitas, vel corpul-
lentia, quam habent omnes res materiales,
quę vel magna est, vel parua, longa vel bre-
uis, crassa vel tenuis, larga, vel stricta, maior
minor, vel æqualis. Nam a quantitate su-
mitur resū æqualitas vel inæqualitas, maior
esse vel minus. QVOD ad secundum, magni-
tudo hæc percipitur visu & tactu videmus
enim dalerum maiorem esse obulo, pennā
crassiorem acu, & tenuiorem digito, bre-
uiorem lancea, sed longiorem acicula.
Quod ad tertium, vbi videris, attrigerisque
vulnus lateris Christi, quoniam lancea
erat crassa & larga, deprehendes tam la-
rum fuisse, vt S. Thomas rotam manum
tuam in illud inserere potuerit. Nam apud

B. Ioannem ita loquitur Christus. *Affer ma-
num tuam, & mitte in latus meum*

NUMERVS primario, vel est vnum vel plus, vt duo, tria, quatuor. Sic Euangelistæ scribunt Apostolos fuisse duodecim. Secundario autem dicitur æqualis, vel inæqualis. Vnde Dominus nolter alloquens Apostolos, qui erant duodecim, dixit eos iudicaturos duodecim tribus Israel. Inæqualis deinde est maior vel minor. Tertio Numerus est par, vel impar. Quarto Numeri habent inter se varia genera proportionum, inter quas vna dicitur Arithmetica altera Musica, tertia Geometrica.

QVOD ad secundum attinet, scias numerum ab omnibus quinque sensibus percipi, si sit in materiis diuersis. Quod visu, & tactu, liquet. nec dubium est de auditu, quoniam in Musica clarissimè notat numerum vocum. Gustus similiter discernit varios sapes in vno eodemque ferculo, & Olfactus odores. Quoad tertium, imaginari potes, exempli causa, te os immittere in vas myrrhatum felle mixtum Christo oblatu, gustuque percipies vini, fellis, & myrrhæ saporum, ac naribus odorem. Denique, quod quartum est, pudefacies te ipse, quod nonnunquam in bibendo præter gustum, secteris suauitates odorum.

MORVS

MOTVS Localis (nam de hoc loquimur) fieri potest vel sursum, vel deorsum. Secundo, ante vel retro. Tertio in sinistram, vel dextram, vel latus utriusque contrarium. Quarto potest esse vel rectus, vel curvus. Quinto curvus, vel est circularis perfectus, vel tortuosus.

DE quocunque autem dictorum Motuum, potes primo considerare, siue velox an tardus? Secundo, continuatus, an interruptus? Tertio, rectus vel reflexus? Quarto, vniformis, id est, vnus tenoris, an difformis, vt sit nunc velox, nunc lentus; nunc continuetur, nunc interrumpatur? QUOAD secundum, scias motum (hic per motum intelligo rem motam) non solum visu, sed etiam tactu percipi. Sic Medicus manu discernit varios motus in pulsu. Percipit quoque auditus, nam cursum, incessumque eorum notat. Item gustus, notamus enim saporem nonnunquam ab initio lingue deduci in fauces. QUOAD tertium, potes imaginari te intueri distensionem brachiorum Christi, dum à carnificibus attrahuntur vsque ad crucis foramina, cogitare te manu attingere eorum iuncturas, & motum ipsum notare. QUOAD quartum, inde concludere, se in posterum passurum, vt traharis ad

voluntatem tuorum superiorum.

DEINQVE de QUIETE, id est, de re quieta & firma considerari potest, num tota quiescat, an pars tantum eius. quia firma licet corpore potest pars moueri, sic caput Christi in cruce est motum, licet immotum esset corpus Secundo, an continenter, vel interruptè quiescat. Tertio, si quies sit naturalis, voluntaria, violenta. QVO AD secundum, cum sit contraria motui, & *contrariorum* secundum Aristotelem, *eadem sit disciplina*, dico eam quoque à 5. sensibus cognosci. Quoad tertium, fingete videre Christum in terram sub cruce prolapsum, nec posse, tum ob pondus, tum ob debilitatem, vllum membrū commouere. Ac quarto excita in te confusionem, si aliquando arbitreris te nimio onere regularum tuarum, vel mandatorum superioris tui premi.

*De Applicatione sensuum ad sensibilia
communia secundaria.*

C A P. V.

SECUNDARIA sensibilia ea sunt, quæ nominant Perspectiuū vt est distantia, sius, continuum, discontinuum, asperum, politum, Transparens, opacum, liuidum, solidum,